BG

ЕВРОПЕЙСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

ЕВРОСИСТЕМА

СТАНОВИЩЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

от 21 ноември 2008 година

по искане на Българска народна банка

относно проектозакон за изменение на Закона за Българската народна банка

(CON/2008/73)

Въведение и правно основание

На 22 октомври 2008 г. Европейската централна банка (ЕЦБ) получи искане от управителя на Българска народна банка (БНБ) за становище относно проектозакон за изменение и допълнение на Закона за Българската народна банка (наричан по-долу „Закон за БНБ“), а на 13 ноември 2008 г. ЕЦБ получи изменен вариант на този проектозакон за изменение на Закона за БНБ (наричан по-долу „проектозакона“).

ЕЦБ е компетентна да даде становище на основание член 105, параграф 4 от Договора за създаване на Европейската общност и третото тире на член 2, параграф 1 от Решение на Съвета 98/415/ЕО от 29 юни 1998 г. за консултирането на националните власти с Европейската централна банка по отношение на проектите за законодателни разпоредби[1], тъй като проектозаконът се отнася до БНБ. Управителният съвет прие настоящото становище съгласно изречение първо на член 17.5 от Процедурния правилник на Европейската централна банка.

1. Цел на проектозакона

Основната цел на проектозакона е да изпълни забележките в Доклада за сближаване на ЕЦБ от май 2008 г.[2] относно правното сближаване и в Доклада за сближаване на Европейската комисия от 2008 г[3]. По-специално, измененията са насочени към привеждане в съответствие на Закона за БНБ[4] с изискванията за институционална и персонална независимост, за поверителност и със забраната за парично финансиране, установена в член 101 от Договора. Накрая, проектозаконът съдържа други функционални, терминологични и административно-наказателни разпоредби, свързани с БНБ, които не се отнасят до Доклада за сближаване на ЕЦБ.

---

1 ОВ L 189, 3.7.1998 г., стр. 42.

2 Вж. Доклад за сближаване на ЕЦБ от май 2008 г., стр. 229-231.

3 COM(2008) 248 окончателен, намиращ се на уебсайта на Комисията: www.ec.europa.eu.

4 Закон за БНБ, обнародван в Държавен вестник, брой 46, 10.6.1997 г.

2. Общи забележки

2.1 ЕЦБ приветства усилията на българските власти да постигнат необходимото ниво на правно сближаване като следват препоръките в Доклада за сближаване на ЕЦБ. България е държава-членка с дерогация и поради това трябва да спазва изискванията на член 109 от Договора[5]. В тази връзка ЕЦБ констатира в своя Доклад за сближаване несъответствия между българското законодателство, от една страна, и Договора и Устава на Европейската система на централните банки и на Европейската централна банка (наричан по-долу „Устава на ЕСЦБ“), от друга страна. Настоящото становище разглежда несъответствията в областите на независимостта на централната банка, поверителността и забраната за парично финансиране и привилегирован достъп.

2.2 Настоящото становище не разглежда другите несъответствия между българското право и правото на Общността в областта на правната интеграция на БНБ в Евросистемата по отношение на паричната политика, събирането на статистически данни, управлението на чуждестранните резерви, платежните системи, емитирането на банкноти и монети, назначаването на независими одитори, финансовото отчитане, политиката на обменния курс и международното сътрудничество, тъй като те излизат извън обхвата на проектозакона. В тази връзка Законът за БНБ ще се нуждае от допълнително изменение, което да осигури пълното правно интегриране на БНБ в Евросистемата.

3. Специфични забележки

3.1 Институционална независимост

Предложеното изменение на член 44 привежда тази разпоредба в съответствие с член 108 от Договора и член 7 от Устава на ЕСЦБ по отношение на принципа за институционална независимост.

3.2 Персонална независимост

Минимална продължителност на мандата на членовете на Управителния съвет

Предложеното изменение на член 14, алинея 2 премахва несъответствието с Устава на ЕСЦБ относно минималната продължителност на мандата за членовете на Управителния съвет на БНБ и е в съответствие с член 14.2 от Устава на ЕСЦБ.

---

5 Вж. Доклад за сближаване на ЕЦБ от май 2008 г., стр. 26: „С цел спазване на член 109 от Договора националното законодателство трябваше да бъде изменено така, че да постигне съответствие с него към датата на създаване на ЕСЦБ [Европейска система на централните банки] (що се отнася до Швеция) и към 1 май 2004 г. или 1 януари 2007 г. (що се отнася до държавите-членки,присъединили се към ЕС на тези дати). Въпреки това е необходимо нормативните изисквания за пълната правна интеграция на НЦБ [национална централна банка] в Евросистемата да влязат в сила от момента, в който бъде осъществена цялостна интеграция, т.е. от датата, на която държавата-членка с дерогация приеме еврото.“

Основания за освобождаване на членовете на Управителния съвет

Относно предложеното изменение на член 14, алинея 1 от Закона за БНБ, свързано с основанията за предсрочно прекратяване на правомощията на член на Управителния съвет[6], ЕЦБ препоръчва допълнително изменение на този член, за да отразява напълно основанията за освобождаване от длъжност, установени в член 14.2 от Устава на ЕСЦБ. По специално, думите „несъвместимо с изпълняваните от него функции“ следва да се заличат в редакцията на член 14, алинея 1 от проектозакона.

Право на съдебен контрол

Член 14, алинея 3 от проектозакона предоставя на Върховния административен съд (ВАС) на Република България компетентност за съдебен контрол върху решенията за освобождаване на членовете на Управителния съвет включително и на управителя на БНБ. ЕЦБ приветства това предложение за изменение, което ще потвърди подсъдността на решения за освобождаване на членове на Управителния съвет, различни от управителя, пред национален съд[7]. Освен това, относно управителя, ЕЦБ отбелязва, че предложената подсъдност на ВАС по член 14, алинея 3 от Закона за БНБ следва да не засяга подсъдността на Съда на Европейските общности (СЕО) по член 14.2 от Устава на ЕСЦБ и член 14, алинея 4 от Закона за БНБ.

3.3 Поверителност

Проектозаконът изменя членове 4, алинея 2, 13, алинея 1 и 23, алинея 2 от Закона за БНБ и въвежда задължението за професионална тайна за служителите на БНБ и членовете на Управителния съвет на БНБ, което е в съответствие с член 38 от Устава на ЕСЦБ.

3.4 Парично финансиране и привилегирован достъп

Предложеното изменение на член 45, алинея 1 от Закона за БНБ отстранява несъответствието с член 101, параграф 1 от Договора по отношение на обхвата на институционалните единици от публичния сектор, включени в забраната за парично финансиране. Освен това, признавайки особеностите, произтичащи от режима на паричен съвет, т.е. забраната за предоставяне от БНБ на кредити за кредитни институции, освен при спешни операции по предоставяне на ликвидност, ЕЦБ отново подчертава[8] необходимостта член 45, алинея 2 от Закона за БНБ да се приведе в съответствие с член 101, параграф 2 от

---

6 По-специално, разпоредбата от проектозакона предвижда следното: „Компетентният орган по чл. 12 може да прекрати предсрочно правомощията на член на Управителния съвет само ако не отговаря на изискванията, които са необходими за изпълнение на неговите задължения или ако е признат за виновен за съществено нарушение, несъвместимо с изпълняваните от него функции.“

7 Вж. Доклад за сближаване на ЕЦБ от май 2008 г., стр. 20: „Националното законодателство трябва също да предвижда право на съдебен контрол от страна на националните съдилища върху решенията за освобождаване на друг член на органите за вземане на решения на НЦБ, участващ в изпълнението на свързани с ЕСЦБ задачи. Това право може да се прилага на общо основание или да бъде обособено в специална разпоредба. Макар да може да се каже, че това право се прилага на общо основание, от съображения за правна сигурност е препоръчително специално да бъде уредено такова право на съдебен контрол.“

8 Вж. Доклад за сближаване на ЕЦБ от май 2008 г., стр. 230.

Договора. Такова съответствие със сигурност ще стане задължително при въвеждането на еврото в България.

Настоящото становище ще бъде публикувано на уебсайта на ЕЦБ.

Съставено във Франкфурт на Майн на 21 ноември 2008 година.

[подпис]

Председател на ЕЦБ

Jean-Claude TRICHET